

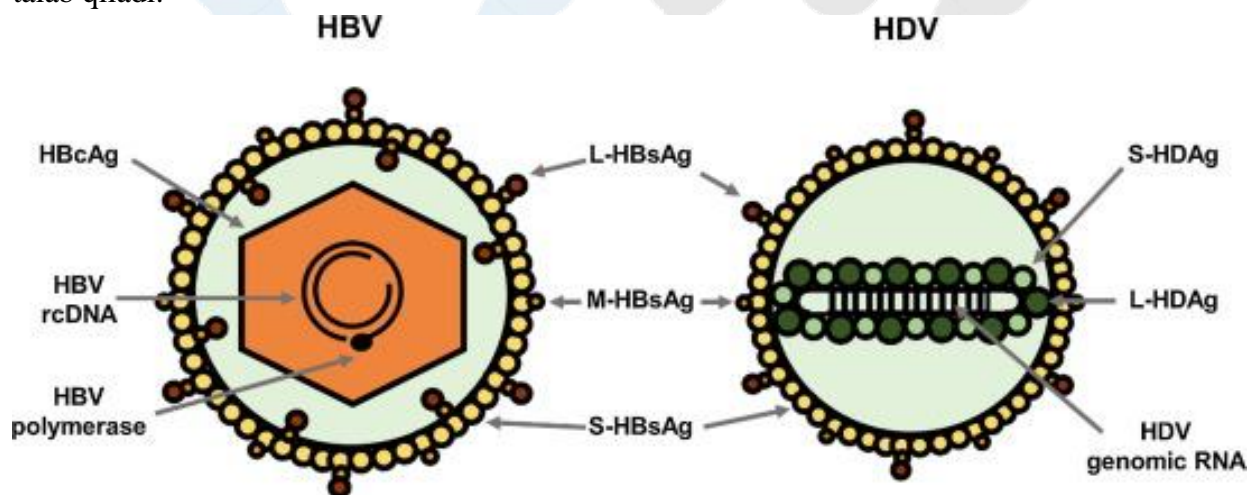
VIRUSLI GEPATIT B+ D KASALLIGI

Amonov Sobirjon Bakhtiyorovich

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali o'qituvchisi

Virusli gepatit global sog'liq uchun jiddiy yuk bo'lib qolmoqda, gepatit B virusi (HBV) infeksiyasi surunkali jigar kasalligining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Gepatit D virusi (HDV) bilan birgalikda yuqtirgan shaxslarning kichik guruhida kasallikning kechishi og'irlashadi, bu esa fulminant gepatit va jigar sirrozi xavfini oshiradi. Ushbu tezis virusli gepatit B + D kasalligining epidemiologiyasi, patogenezi va klinik oqibatlarini o'rganish orqali uning keng qamrovli ko'rinishini taqdim etishga qaratilgan. Mavjud tadqiqotlarni chuqur tahlil qilish orqali tezis ushbu murakkab va qiyin ikki tomonlama infeksiyani yaxshiroq tushunishga hissa qo'shishga intiladi, natijada yanada samarali oldini olish strategiyalari va terapevtik tadbirlarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Virusli gepatit millionlab odamlarning surunkali jigar kasalliklaridan aziyat chekishi bilan global sog'liq uchun jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Virusli gepatitning turli turlari orasida gepatit B virusi (HBV) infeksiyasi jigar bilan bog'liq kasallanish va o'limning asosiy sababi sifatida ajralib turadi. Biroq, ayrim shaxslarda gepatit D virusi (HDV) infeksiyasi bilan kasallik yanada murakkab va og'irlashadi. Virusli gepatit B + D kasalligi sifatida tanilgan ushbu ikki tomonlama infeksiya noyob muammolarni keltirib chiqaradi va har tomonlama tushunishni talab qiladi.

Virusli gepatit B + D kasalligi turli xil global tarqalishga ega. Yuqori tarqalgan hududlarga Osiyo, Afrika va O'rta Yer dengizi qismlari kiradi. Koinfektsiya darajasi ma'lum bir populyatsiyada HBV va HDV endemisiga qarab o'zgaradi. Vena ichiga giyohvand moddalarni iste'mol qilish, himoyalangan jinsiy aloqa va perinatal yuqish HBV va HDV uchun keng tarqalgan yo'ldir. Epidemiologiyani yaxshiroq tushunish profilaktika choralariga va diagnostika va davolash uchun resurslarni taqsimlashga yordam beradi.

Virusli gepatit B + D kasalligining patogenezi murakkab va HBV va HDV o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirlarni o'z ichiga oladi. HDV bu nuqsonli virus bo'lib, replikasiya uchun HBV mavjudligiga tayanadi. Yangi virus zarralarini hosil qilish uchun HBV konvert oqsillarini talab qiladi. Surunkali HBV infeksiyasi ustiga HDV ning koinfektsiyasi yoki superinfeksiyasi virusning ko'payishi va immunitet vositachiligidagi shikastlanish tufayli og'irroq jigar kasalligiga olib keladi. Ushbu ikki virus va bemorning immuniteti o'rtasidagi o'zaro ta'sir kasallikning rivojlanishiga va klinik natijalarga ta'sir qiladi.

Alohida jihatlari	Tavsifi
Ta'rif	Virusli gepatit B + D kasalligi gepatit B virusi (HBV) va gepatit D virusining (HDV) bir vaqtning o'zida infeksiyasini anglatadi, bu jigar kasalligining yanada og'ir shakliga olib keladi.
Epidemiologiya	Osiyo, Afrika va O'rta Yer dengizi qismlarini o'z ichiga olgan yuqori xavfli hududlarda keng tarqalgan. Yuqtirish vena ichiga giyohvand moddalarni iste'mol qilish, himoyalangan jinsiy aloqa va perinatal yo'llar orqali sodir bo'ladi.
Patogenez	HDV bu nuqsonli virus bo'lib, replikasiya uchun HBV mavjudligini talab qiladi. Koinfektsiya yoki superinfektsiya virusning ko'payishiga va jigarining jiddiy shikastlanishiga olib keladi.
Klinik ko'rinishlari	Turli xil klinik natijalar yengil gepatitdan to fulminant jigar yetishmovchiligigacha. Koinfektsiya holatlarida jigar fibrozi, sirozi va gepatotsellyulyar karsinoma xavfi ortadi.
Tashxis	HBV va HDV belgilarini aniqlash uchun serologik testlar. Virusli yukni baholash uchun molekulyar aniqlash. Jigarining shikastlanishini kuzatish uchun jigar funksiyasi testlari.
Davolash	Surunkali HBV infeksiyasi uchun antiviral terapiya. HDVni davolash uchun interferonga asoslangan sxemalar, cheklangan samaradorlik. Jigar transplantatsiyasi rivojlangan jigar kasalliklarida ko'rib chiqiladi.
Oldini olish	HBV infeksiyasining oldini olish va HDV superinfeksiyasi xavfini kamaytirish uchun gepatit B emlash dasturlari. Yuqtirishning oldini olish uchun zararni kamaytirish strategiyalari va xavfsiz jinsiy aloqa usullari.

Virusli gepatit B + D kasalligining klinik ko'rinishi yengil gepatitdan to fulminant jigar yetishmovchiligigacha bo'lishi mumkin. Birgalikda infeksiyalangan odamlar ko'pincha jigar fibrozi, sirozi va gepatotsellyulyar karsinoma xavfini oshiradilar. Virusli gepatit B + D kasalligini tashxislash va davolash gepatologlar, yuqumli kasalliklar bo'yicha mutaxassislar va boshqa sog'liqni saqlash xodimlarini jalb qilgan holda multidisipliner yondashuvni talab qiladi. Serologik testlar, molekulyar aniqlash va jigar funksiyasi testlari kasallikning rivojlanishini tashxislash va monitoring qilishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Antiviral terapiya virusli gepatit B + D kasalligini davolashning asosini tashkil qiladi. Surunkali HBV infeksiyasini davolashning samarali usullari mavjud bo'lsa-da, HDV uchun imkoniyatlar cheklangan. Interferonga asoslangan rejimlar HDV uchun asosiy davolash usuli bo'lib qolmoqda, ammo ularning samaradorligi o'zgaruvchan va yon ta'sirlarni boshqarish qiyin bo'lishi mumkin. HDVga qaratilgan yangi terapevtik vositalar klinik sinovlarda o'rganilmoqda, bu esa kelajakda davolash natijalarini yaxshilashga umid qilmoqda. Jigar transplantatsiyasi rivojlangan jigar kasalligi bo'lgan tanlangan bemorlar uchun ko'rib chiqilishi mumkin.

Virusli gepatit B + D kasalligining oldini olish, birinchi navbatda, gepatit B ga qarshi emlash dasturlarini keng joriy etish bilan bog'liq. Emlash nafaqat HBV infeksiyasini oldini oladi, balki HDV superinfeksiyasi xavfini ham kamaytiradi. Bundan tashqari, igna almashinuvi dasturlari va xavfsiz jinsiy aloqa amaliyotlari kabi zararni kamaytirish strategiyalari yuqish xavfini kamaytirishga yordam beradi. Doimiy tadqiqot harakatlari virusli gepatit B + D

kasalligini boshqarishni yaxshilash uchun yangi davolash usullarini ishlab chiqish va diagnostika vositalarini takomillashtirishga qaratilgan.

Virusli gepatit B + D kasalligi global sog'liqni saqlashga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan murakkab va qiyin ikki tomonlama infeksiyani ifodalaydi. Ushbu kasallikning epidemiologiyasi, patogenezini va klinik oqibatlarini tushunish uning oldini olish, tashxislash va davolash uchun juda muhimdir. Doimiy tadqiqotlar va hamkorlikdagi sa'y-harakatlar orqali biz virusli gepatit B + D kasalligi yukini kamaytirishga va butun dunyo bo'ylab zararlangan odamlarning hayot sifatini yaxshilashga harakat qilishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Rizzetto M, Canese MG, Aricò S, Crivelli O, Trepo C, Bonino F, Verme G. Immunofluorescence detection of new antigen-antibody system (delta/anti-delta) associated to hepatitis B virus in liver and in serum of HBsAg carriers. *Gut*. 1977;**18**:997–1003. [[PMC free article](#)] [[PubMed](#)] [[Google Scholar](#)]
2. Rizzetto M, Canese MG, Gerin JL, London WT, Sly LD, Purcell R. H. Transmission of the hepatitis B virus-associated delta antigen to chimpanzees. *J Infect Dis*. 1980;**141**:590–602. [[PubMed](#)] [[Google Scholar](#)]
3. Sureau C, Negro F. The hepatitis delta virus: Replication and pathogenesis. *J Hepatol*. 2016;**64**:S102–S116. [[PubMed](#)] [[Google Scholar](#)]
4. Sagnelli C, Sagnelli E, Russo A, Pisaturo M, Occhiello L, Coppola N. HBV/HDV Co-Infection: Epidemiological and Clinical Changes, Recent Knowledge and Future Challenges. *Life (Basel)* 2021;**11** [[PMC free article](#)] [[PubMed](#)] [[Google Scholar](#)]
5. Nguyen MH, Wong G, Gane E, Kao JH, Dusheiko G. Hepatitis B Virus: Advances in Prevention, Diagnosis, and Therapy. *Clin Microbiol Rev*. 2020;**33** [[PMC free article](#)] [[PubMed](#)] [[Google Scholar](#)]

